

I Извод из Регионалног просторног плана Тимочке Крајине

Туристички простор Тимочке Крајине, између осталог обухвата делове туристичког кластера „југоисточна Србија“ са туристичком дестинацијом „Стара планина“ (са водећим активностима алпског скијања и других зимских спортова као и летње рекреације). Према туристичким ресурсима и критеријумима тражње туристичке и рекреативне клијентеле, понуда подручја засниваће се доминантно на планинском туризму и рекреацији - на Старој планини са разноврсном целогодишњом понудом како у зимској сезони (алпско, турно и нордијско скијање, сноу-борд и др.), тако и у летњој сезони (планинарске и излетничке туре, јахање, планински бициклизам, летење змајем и параглајдером, бас-сафари и др.) уз сеоски, ловни и еколошки туризам. Глобални зонинг релевантног дела територије Зајечарског и Борског округа плански је диференциран на туристичке рејоне, са целовитим и међусобно интегрисаним комплексима туристичке понуде, и плански рангиран на туристичка места. Стара планина припада Књажевачко-Сокобањском туристичком рејону и представља средишњи део туристичке дестинације Стара планина, која у Зајечарском округу захвата делове општина Књажевац и Сокобања. Књажевац ће у свом непосредном окружењу интегрисати бројне туристичке вредности као што су Парк природе Стара планина, Ргошка бања, спортско-рекреативни центар Бањица, археолошки локалитети (Тимасум minus, Бараница, Дубрава, Габровница и др.), етно село Равна, сакрални објекти (Манастир Свете Тројице-XIV век, између насеља Доња Каменица и Горња Каменица, Црква Свете Богородице у Доњој Каменици, црква Светог Ђорђа у Књажевцу и др.), излетиште Бараница и др. Главна туристичка понуда рејона у погледу планинског туризма, започета на Старој планини (туристички ризорт „Јабучко равниште“ и туристичко насеље Бабин Зуб-Коњарник) развијаће се у планинској зони и подпланинској зони, и уз интеграцију са туристичким ресурсима и природним и културним вредностима у окружењу. Планинску зону представљаће виши планински појас са доминантном, планинском понудом у простору и новим туристичким смештајем у непосредном контакту са том понудом (туристички ризорт „Јабучко равниште“ и туристички центар „Голема река“ уз наставак активирања алпског скијалишта).

II Извод из Просторног плана Парка природе и туристичке регије Стара планина

По Просторном плану подручја Парка природе и туристичке регије Стара планина туристички центар „Голема река“ конципиран је са капацитетом од око 3200 лежаја (као и са око 2500 дневних излетника 1.500 у зимској и 1.000 у летњој сезони; 160 службених лежаја; и око 660 запослених), туристички пункт Мирица са капацитетом од око 300 лежаја (као и са око 1800 дневних излетника 1.340 у зимској и 450 у летњој сезони; 15 службених лежаја; и око 80 запослених) и туристички пункт Козарница са капацитетом од око 300 лежаја (као и са око 2100 дневних излетника 1.790 у зимској и 350 у летњој сезони; 15 службених лежаја; и око 60 запослених). Укупан стационарни туристички капацитет износи 3800 лежаја у зони III степена заштите са делом скијашке инфраструктуре у зони II степена заштите Парка природе. Сектор алпског скијалишта „Голема Река“ на територији општине Књажевац (слив Црновршке реке) је капацитета од мин. 9.500 до оријентационо макс. 15.700 једновремених скијаша, са 10 главних жичара - једном кабинском жичаром (од новог локалитета „Голема Река“ до Тупанара) и 9 других жичара (укупне висинске разлике од око 6.400 m) и од мин. 30 km до оријентационо макс. 63 km алпских ски-стаза; у оквиру овог сектора је већи део скијалишта туристичког ризорта Јабучко Равниште.

Туристичку центар Голема река са Мирицом, као и пункт Козарница, представљају значајне улазе у скијалиште, како за све алпске скијаше смештене у њима, тако и за део скијаша дневних излетника. Од спортско-рекреативних садржаја у центру Голема река су по правилу предвиђени: терени за мале спортове, школе скијања; и др.; у непосредном окружењу комплекса центара предвиђена је по једна мања скакаоница и по могућству по једна вишенаменска мала водоакумулација са аква-програмом; у склопу комплекса

предвиђено је полазиште/терминал или транзитни пункт излетничких и планинарских стаза (у летњем периоду). Од јавних служби и услуга у центру су предвиђени: посебне службе - горска служба спасавања, противпожарна служба и служба за одржавање путева; саобраћај - аутобуска станица, централне гараже и паркинзи; занатски сервиси – техничка база скијалишта, сервис спортске опреме и др.; здравствена станица; Визитор центар и др.

Према расположивим хидролошким ресурсима, распореду корисника вода и прогнозираним потребама за водом туристичких локалитета, систем за обезбеђење вода највишег квалитета, биће формиран од више групних или појединачних локалних система, од којих ће неки бити међусобно повезани. Норме потрошње воде у планинској зони предвиђене су са минимум 400 l/к/д по стационарном туристи и 25 l/к/д за дневне излетнике. Основна концепција система за обезбеђење вода највишег квалитета заснива се, између осталог, на следећим правилима: усклађеност капацитета изворишта водоснабдевања и размештаја стационарних туриста; остваривање пуне еколошке заштите изворишта, што захтева да се низводно од свих водозахвата мора обезбедити гарантовани еколошки проток, који у топлим делу године не може да буде мањи од $Q_{\text{м.мес}}$ 80%. За туристички центар Голема Река резервисано је 15,5 l/s, туристички пункт Мирица, 1,8 l/s и туристички пункт Козарница 1,9 l/s (са изворишта у оквиру челенке сливова Големе Реке и Црновршке реке). Просторним планом је утврђено да начин решавања водоснабдевања туристичког ризорта „Јабучко равниште“ не искључје, односно не сме угрозити примарне правце развоја подсистема водоснабдевања туристичких центара, насеља и пунктова, за које су планом резервисани коридори водовода. као и капацитети изворишта сливова који им гравитирају.

III Извод из Просторног плана општине Књажевац

Започет развој и уређење Старе Планине као туристичке дестинације базираће се на уравнотеженом и полицентричном развоју туристичког центра „Голема Река“ са пунктом Мирица (у категорији европских малих центара до 4000 лежаја), туристичког ризорта/центра Јабучко равниште (у оквиру капацитета прве фазе до 6000 лежаја, односно до капацитета стационарних корисника кога омогућавају расположива локална изворишта, која су билансирана на око 7 l/s од чега су 2,5 l/s на територији Књажевца, што је довољно за максимално око 1200 стационарних корисника), туристичког пункта Козарница, туристичког насеља „Коњарник“ и више сеоских насеља у непосредном окружењу, са функционалним правцима одрживих и динамичних интеграција према Књажевцу и традиционалним насељима која имају развојну перспективу. Просторним планом општине Књажевац поштују се опредељења Просторног плана подручја Парка природе и туристичке регије Стара планина, „Сл. гл. РС бр. 115/08“, у погледу капацитета смештаја, капацитета и генералног решења скијалишта, као и смерница за уређивање туристичких локалитета и јавног скијалишта) уз одређене корекције условљене ограничењима водоснабдевања туристичких локалитета.

Ради благовременог резервисања простора за туристичку понуду на подручју општине неопходно је комплетирање планске, програмске и инвестиционо-техничке документације, уређење земљишта за потребе развоја неактивираних туристичких локација (центра Голема река, који се наслања на најатрактивнији сектор скијалишта Старе планине са висинском разликама преко 1000 m, и др.) у функцијској међузависности са заштитом и презентацијом природних и културних добара, развојем пољопривреде и осталих комплементарних активности. У развоју туризма поштоваће се основни принципа одрживог развоја, међународни стандарди као и социо-економски интереси општине Књажевац и Републике Србије.

Простори за јавна скијалишта, као и простори за туристички ризорт и туристички центар, туристичко насеље и туристичке пунктове, утврђени Просторним планом подручја Парка природе и туристичке регије Стара планина и овим Просторним планом привешће се намени тек на основу израде и доношења одговарајућих докумената разраде Просторног плана - планова генералне регулације и/или планова детаљне регулације. Кроз планску разраду провериће се димензионисани капацитети туристичких локалитета на основу детаљније валоризације изражених погодности за изградњу, ослоњеност на квалитетно

алпско скијалиште, саобраћајни приступ и опремање инфраструктуром (посебно могућност и рационалност водоснабдевања и каналисања отпадних вода).

Плански биланси водоснабдевања туристичких локалитета су резервисани из локалних изворишта који има гравитирају и то: Голема река: 15,5 L/s; ТН Коњарник-Бабин Зуб: 2,8 l/s (реализована два водовода – за Коњарник и за Бабин зуб); ТЦ Јабучко Равниште (расположиво око 7 l/s од чега 2,5 l/s на територији Књажевца, што је довољно за максимално око 1200 стационарних корисника); ТП Гриваљоса: 1,6 l/s, захват у горњем току Кршјанске реке; ТП Мирица: 1,8 l/s; ТП Козарница: 1,9 l/s. Укупно из локалних изворишта у зони наведених туристичких локалитета око 27 l/s изворских вода, које се могу користити без пречишћавања, само уз дезинфекцију.

IV Извод из Програма развоја туризма Старе планине и других докумената

Уз Јабучко Равниште као централно место планинског ризорта Стара планина на којем ће бити размештен највећи део смештајних и осталих капацитета туристичке понуде, за базно подручје предвиђена је и локација Голема Река (на темељу детаљне евалуације свих релевантних физичких карактеристика целокупног подручја Старе планине - нагиб терена, страна света, изложеност сунцу, задржавање снега, прихватни потенцијал сваке локације и сл.). Базно подручје Голема река је дефинисано као погодно за смештај будућих скијашких стаза и пратећих скијашких инсталација, односно подручје на којем ће, у одређеној мери, бити лоцирана и смештајна, угоститељска и друга услужна понуда (углавном за прихват око 4570 дневних посетилаца и уз обезбеђење око 2040 паркиралишних места и гаража, изградњу скијашког тренинг центра и др.).Програмом је предвиђено и инфраструктурно опремање које обухвата и изградњу приступне инфраструктуре које, између осталог обухвата и изградњу канализацијског колектора Голема Река - Црни Врх. Истакнута су ограничења у погледу водоснабдевања, посебно за изградњу туристичких садржаја на подручју Јабучког равништа,које се ослања се на воду из Дојкиног врела (која је довољна за изградњу смештајних капацитета до 500 лежајева). У том смислу, препоручује се повезивање са Завојским језером или с другим изворима на подручју општине Пирот, као и додатна истраживања која би вероватно требала потврдити прогнозирани капацитет водоснабдевања од око 70 литара у секунди.